

Plan van Aanpak uitvoering aanbevelingen rapport 'Zicht op samenwerkingsverbanden'

Inleiding

De gemeenteraad heeft op 27 januari 2020 kennis genomen met het rapport van de Rekenkamercommissie 'Zicht in samenwerkingsverbanden' en ingestemd met de daarin genoemde conclusies en aanbevelingen.

Ook heeft de raad het college verzocht een plan van aanpak (PvA) op te stellen ter uitvoering van de in het rapport genoemde aanbevelingen. Samengevat betreffen dit de volgende aanbevelingen:

1. Verzoek gemeenschappelijke regelingen (GR) om jaarlijks voor 1 februari met een Kaderbrief (financiële en beleidskaders) te komen.
2. Stel een nota verbonden partijen op.
3. Zorg voor een noodplan voor de belangrijkste samenwerkingsverbanden.
4. Zorg bij een aantal belangrijke samenwerkingsverbanden voor evaluatiemomenten (o.a. via de themaraad).
5. Nodig regelmatig directeurs van samenwerkingsverbanden uit.
6. Maak als gemeenteraad gebruik van de initiatieven die in regioverband georganiseerd worden.
7. Zorg voor een heldere focus binnen een fractie.

Van deze aanbevelingen zijn de aanbevelingen 6 en 7 niet aan het college maar aan de raad zelf. Ons is bekend dat de raad hierin al de eerste stappen heeft gezet. Dit betekent dat beide aanbevelingen in onderhavig PvA buiten beschouwing blijven.

Onder verwijzing naar het nawoord van de Rekenkamercommissie worden de aanbevelingen in dit PvA tot de volgende 3 kernaanbevelingen teruggebracht:

1. Kaderbrief voor 1 februari
2. Strategische nota verbonden partijen
3. Periodieke evaluatie samenwerkingsverbanden.
Hierbij kunnen ook aanbeveling 5 (uitnodigen directeurs) en 3 (noodplan) betrokken worden.

Onderstaand wordt aangegeven op welke wijze het college voornemens is de uitvoering van deze aanbevelingen ter hand nemen.

Ad.1. Kaderbrief

De Rekenkamercommissie doet de suggestie om de GR-en te verzoeken een Kaderbrief voor 1 februari aan de gemeenteraden te zenden met de mogelijkheid daarover een zienswijze in te dienen. In deze kaderbrief zijn de financiële- en beleidskaders opgenomen. Daarin ligt een belangrijk sturingsmoment. Deze moet voor 15 april aan de raad worden gezonden. In samenhang met de begrotingsprocedure is dat echter te laat om nog invloed en sturing te hebben.

In eerste instantie kan in overleg met één of meer belangrijke GR-en een pilot worden afgesproken waarbij voorafgaand aan de vaststelling van de kaderbrief door het AB het college en de raad betrokken worden. Aan de deelnemers van de geselecteerde GR-en kan worden verzocht hiermee in te stemmen.

Van de 8 gemeenschappelijke regelingen waarin onze gemeente participeert, hebben alleen de Bedrijfsvoeringsorganisatie H2O en de GGD NOG deze bepaling al in haar regeling opgenomen. De VNOG heeft dit niet in zijn regeling opgenomen, maar handelt er in de praktijk wel naar. De andere GR-en dus niet en doen dit in de praktijk ook niet. Bij de overige 5 GR-en zou een dergelijk verzoek kunnen worden neergelegd.

Daarbij plaatsen we wel de kanttekening dat voor het inwilligen van ons verzoek een meerderheid binnen het GR-bestuur voorstander moet zijn (Heerde kan het dus niet in zijn eentje afdwingen).

Ons voorstel:

- aan alle 5 GR-en zullen wij schriftelijk het verzoek doen deze werkwijze te gaan hanteren en hierop de formele regeling aan te passen.
- Daarbij zullen wij erop aandringen dit verzoek te agenderen in het AB, opdat in dit gremium de uiteindelijke afweging wordt gemaakt.

Streefplanning: voor eind 2020 brieven uit.

Ad.2. Strategische nota verbonden partijen

De Rekenkamercommissie doet de aanbeveling om een nota verbonden partijen op te stellen. De gemeenteraad heeft op 15 december 2015 de kaders voor gemeentelijke samenwerking vastgesteld. Een nota verbonden partijen geeft verdere invulling hoe er om wordt gegaan met een samenwerkingsverband en wat er vanuit de gemeenteraad verwacht kan worden met grip op het samenwerkingsverband.

In een strategische nota verbonden partijen voor de gemeente Heerde kan er specifiek, bij de belangrijkste samenwerkingsverbanden, op de volgende onderdelen ingegaan worden om de rol van de gemeenteraad te kunnen verstevigen:

- criteria voor deelname aan, tussentijdse beoordeling van en uittreding uit een samenwerkingsverband;
- de rollen van de verschillende participanten;
- de terugkoppeling naar de raad(scommissie);
- risicoanalyse met financiële onderbouwing;
- selectie van samenwerkingsverbanden die prioriteit krijgen in de beoordeling en aansturing.

Via de cyclische stukken kan een jaarlijkse toets op de verbonden partijen/samenwerkingsverbanden aan deze nota worden gedaan. De resultaten daarvan kunnen in de jaarlijkse P&C-cyclus worden opgenomen.

Ons voorstel:

- Wij zullen een beknopte nota opstellen waarbij rekening wordt gehouden met bovengenoemde punten.
- Na vaststelling van deze nota door de gemeenteraad zullen wij de paragraaf Verbonden partijen in P&C-cyclus hierop aanpassen en opnieuw inrichten

Streefplanning: voor zomerreces 2021 nota gereed voor besluitvorming

Ad.3. Periodieke evaluatie samenwerkingsverbanden

De Rekenkamercommissie pleit voor evaluatiemomenten in gezamenlijkheid tussen college en gemeenteraad m.b.t. een aantal belangrijke samenwerkingsverbanden. Door te evalueren kan er geleerd worden voor toekomstige samenwerking maar kan ook begrip worden gekweekt en de sturing worden versterkt. Dit zal zeker ook toekomstige samenwerking ten goede komen.

Aanbevolen werd daarvoor onder meer het instrument themaraad te gebruiken.

Tijdens die evaluatiemomenten (gesprekken) wordt aangeraden de directeur van het betreffende samenwerkingsverband uit te nodigen.

Afhankelijk van de uitkomst van deze evaluaties, kan de gemeenteraad aandringen op een noodplan voor eventueel uittreden. Dit laatste blijkt uit het nawoord van de Rekenkamercommissie om het aanbevolen noodplan in samenhang met de periodieke evaluatie te bezien.

Ons voorstel:

- Het is al praktijk dat wij bij regelmaat een verbonden partij voor de themaraad agenderen (denk aan: PlusOV, VNOG, BVO en Lucrato). Wij stellen voor deze werkwijze te continueren. Tijdens dit gesprek kan de raad stilstaan bij het functioneren en het wel en wee van het samenwerkingsverband.
 - Daartoe zullen wij standaard de directeur van de GR uitnodigen.
 - In overleg met de raad wordt bepaald bij welke GR-en prioriteit ligt.
 - Ingeval blijkt dat de GR blijvend ondermaats presteert, resp. de doelstellingen van toetreding niet behaalt, resp. de gemeentelijke belangen anderszins schaadt, zullen wij op aangeven van de gemeenteraad een noodplan opstellen. In dit plan zullen de bepalingen van uittreden worden beschreven, alsook de desintegratiekosten en inhoudelijke alternatieven worden aangereikt.
- Opgemerkt wordt een eventueel uittreden niet mogelijk is voor verplichte samenwerkingen: VNOG, GGD en Omgevingsdienst (verplichting tot samenwerking, wel keus welke GR).

Streefplanning: eind 2020 planning gereed te hebben tbv bespreking GR-en in themaraden 2021.

BIJLAGE

Raadsbesluit d.d. 27 januari 2020

1. kennis te nemen van het onderzoek " Zicht in samenwerkingsverbanden" .
2. in te stemmen met de conclusies en aanbevelingen van de rekenkamercommissie Heerde.
3. het college te verzoeken:
 - a. binnen 3 maanden na behandeling van het onderzoeksrapport in de gemeenteraad ter uitvoering van de in dit rapport opgenomen aanbevelingen een plan van aanpak op te stellen en aan de raad toe te zenden.
 - b. de raad jaarlijks te informeren over de stand van zaken. Deze rapportage omvat in ieder geval hoe de aanbevelingen zijn opgepakt, wat er gedaan is en of dit conform de afspraken gebeurt.

Aanbevelingen

Voortkomend uit de conclusies zijn hier een aantal aanbevelingen geformuleerd. We hebben als Rekenkamercommissie gekeken naar wat beter kan. Deze aanbevelingen geven een aantal suggesties mee om het zicht en de grip op samenwerkingsverbanden in de toekomst te verbeteren.

1. Verzoek de gemeenschappelijke regelingen de Kaderbrief voor 1 februari aan de gemeenteraden te zenden met de mogelijkheid daarover een zienswijze in te dienen. In deze kaderbrief zijn de financiële- en beleidskaders opgenomen. Daarin ligt een belangrijk sturingsmoment. Deze moet voor 15 april aan de raad worden gezonden. In samenhang met de begrotingsprocedure is dat echter te laat om nog invloed en sturing te hebben. In eerste instantie kan in overleg met één of meer belangrijke GR-en een pilot worden afgesproken waarbij voorafgaand aan de vaststelling van de kaderbrief door het AB het college en de raad betrokken worden. Aan de deelnemers van de geselecteerde GR-en kan worden verzocht hiermee in te stemmen.

2. Maak als gemeenteraad gebruik van de initiatieven die in regioverband georganiseerd worden. In veel samenwerkingsverbanden werk je als gemeente samen met andere gemeenten. Zorg dat je elkaar dan ook in dit regioverband opzoekt als raad. Samen kun je beter sturing geven aan een samenwerkingsverband dan als enkele fractie of raad. Zeker in de grote verbanden is het erg belangrijk om met een regionale bril te kijken. Het kan mogelijk zijn om raadsrapporteurs aan te stellen, dan is er een aantal raadsleden verantwoordelijk voor de controle op een samenwerkingsverband en de communicatie naar de rest van de raad. Dit kan in regiovorm worden opgepakt.

3. Zorg voor een heldere focus binnen een fractie. Een deel van de begroting van de gemeente Heerde gaat op aan samenwerkingsverbanden. Zorg dan ook dat dit met voldoende aandacht belegd is. Zorg dat de focus wordt gericht op die samenwerkingsverbanden waar de maatschappelijke belangen het grootst zijn.

4. Het verdient aanbeveling om een nota verbonden partijen op te stellen. De raad heeft op 15 december 2015 de kaders voor gemeentelijke samenwerking vastgesteld. Een nota verbonden partijen geeft verdere invulling hoe er om wordt gegaan met een samenwerkingsverband en wat er vanuit de gemeenteraad verwacht kan worden met grip op het samenwerkingsverband.

In een strategische nota verbonden partijen voor de gemeente Heerde kan er specifiek, bij de belangrijkste samenwerkingsverbanden, op de volgende onderdelen ingegaan worden om de rol van de gemeenteraad te kunnen verstevigen:

- criteria voor deelname aan, tussentijdse beoordeling van en uittreding uit een samenwerkingsverband;
- de rollen van de verschillende participanten;
- de terugkoppeling naar de raad(scommissie);
- risicoanalyse met financiële onderbouwing;
- selectie van samenwerkingsverbanden die prioriteit krijgen in de beoordeling en aansturing.

5. Zorg voor een noodplan voor de belangrijkste samenwerkingsverbanden. Naast de zaken die geregeld moeten worden voor toetreding moet er ook goed worden nagedacht welke stappen er ondernomen kunnen worden als de samenwerking niet succesvol is. Belangrijk is om hierin te plaatsen wanneer de gemeente uittreedt, hoe de gemeente hiermee omgaat en wat het alternatief is.

6. Nodig directeuren van de verschillende samenwerkingsverbanden met enige regelmaat uit. Ook op momenten dat er geen financiële- of uitvoeringsproblemen zijn. Dit zorgt voor verdere sturing en kennis aan de voorkant. Dit helpt om snel actie te ondernemen wanneer dat nodig is en om gedurende de jaren de vinger aan de pols te houden en geïnformeerd te blijven.

7. Zorg bij een aantal belangrijke samenwerkingsverbanden voor evaluatiemomenten in gezamenlijkheid tussen college en gemeenteraad. Door te evalueren kan er geleerd worden voor toekomstige samenwerking maar kan ook begrip worden gekweekt en de sturing worden versterkt. Dit zal zeker ook toekomstige samenwerking ten goede komen. Gebruik daarvoor onder meer het instrument themaraad.

Overzicht GR-en	Verplicht/keuze	Zienswijze kaderbrief voor 1/2?
Regio Stedendriehoek	Keus	nee
GGD NOG	Verplicht	ja
VNOG	Verplicht	ja
PlusOV	Keus	nee
ODNV	Keus	nee
Lucrato	Keus	nee
Streekarchief	Keus	nee
BVO IDienst	keus	ja